

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

«الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوَائِسُ»

الكافي، جلد ۱، صفحه ۲۶

امام خامنه‌ای مدظله‌العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی، وظایفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

ولایت مطلقه / مقیده

شناسنامه مطلب	
b-267-5	کد مطلب
بصیرتی / مباحث آموزشی / گام اول: اطلاعات سیاسی / مقدماتی	رده
ولایت مطلقه، ولایت فقیه، ولایت، ولایت مقیده	برچسب
	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی نُمُو

nomov.ir

ولایت مطلقه فقیه به چه معناست؟

فقیه جامع‌الشرایط در تمامی شئون مربوط به حکومت دارای ولایت است و همه اختیاراتی را که پیامبر-صلی الله علیه و سلم- و ائمه معصومین علیهم السلام در زعامت امور جامعه داشتند، فقیه جامع‌الشرایط نیز داراست.

میان فقیه و پیامبر-صلی الله علیه و سلم- و ائمه معصومین-علیهم السلام- در امر حکومت فرقی نیست و همگی از اختیارات یکسانی برخوردارند مگر در موارد خاص (مثل جهاد ابتدایی) که دلیل قطعی بر عدم اختیار فقیه در آن مورد وجود داشته باشد. از این رو حضرت امام خمینی (قدس سره) به این نکته اشاره دارد که: توهم این که اختیارات حکومتی پیامبر-صلی الله علیه و سلم- بیش از ائمه و اختیارات آن‌ها بیش از فقهاء است، باطل است.^۱

در اصطلاح علوم سیاسی حکومت مطلقه یعنی حکومت استبدادی و دیکتاتوری اما ولایت مطلقه فقیه هیچ ارتباطی با حکومت مطلقه ندارد؛ زیرا حکومت اسلام است و فقط قانون الهی بر جامعه حکم‌فرمایی دارد، حتی رسول اکرم-صلی الله علیه و سلم- و ائمه معصومین سلام الله علیهم تابع قانون الهی هستند، لذا باید گفت که اسلام حکومتش حکومت قانون است، یعنی قانون آن، قانون قرآن و سنت است و حکومت آن، تابع قانون الهی است، یعنی هم خود پیامبر-صلی الله علیه و سلم- تابع قانون بود و هم امیرالمومنین-علیه السلام-، یک قدم تخلف از قانون نمی‌کردند و نمی‌توانستند بکنند.^۲

نظر امام خمینی(ره) در مورد ولایت مطلقه

همه اختیاراتی که برای پیامبر و امامان (ع) است، از اموری که به حکومت و سیاست باز می‌گردد، برای فقیه نیز ثابت است و فرق بین دلالت آنان و فقیه معقول نیست، زیرا والی - هر که باشد - مجری احکام شریعت و اقامه کننده حدود الهی و دریافت کننده خراج و سایر مالیات‌ها و تصرف کننده در آن‌ها بر حسب صلاح مسلمانان است.^۳

نظر امام خامنه‌ای در مورد ولایت مطلقه

من تصورم این است که بعد مهمی از قید اطلاق که امام منضم کردند به ولایت فقیه، ناظر به همین است؛ یعنی انعطاف‌پذیری. دستگاه ولایت ... باید بتواند به طور دائم خودش را پیش ببرد؛ متحول کند ... این نیست مسئله ولایت مطلقه که فقیه هر کار دلش خواست، بکند؛ یک وقت یک چیزی به نظرش رسید که باید این کار انجام بگیرد، فوراً انجام

۱ امام خمینی. ولایت فقیه. ص ۴۰

۲- امام خمینی. صحیفه نور. ج ۱۰. ص ۱۷۴

۱. امام خمینی. صحیفه امام. ج ۲۰. ص ۴۵۱

دهد؛ قضیه این نیست. قضیه این است که یک حالت انعطافی در دست کلیددار اصلی نظام وجود دارد که می‌تواند در آنجایی که لازم است، مسیر را تصحیح و اصلاح کند؛ بنا را ترمیم کند.^۱

ولایت مقیده فقیه به چه معناست؟

ولایت مقیده فقیه به این معناست که ولایت فقیه مانند ولایت امامان معصوم، عام و فراگیر نیست؛ بلکه ولایتش محدود و مقید به امور حسبیه همچون سرپرستی صغیران، محجورین، مجانین و برخی از موارد دیگری است که به دلیل قطعی برای فقیه اثبات شده می‌باشد. در واقع تمام فقهای که در ردیف مخالف در بحث ولایت مطلقه فقیه قرار می‌گیرند، مدعی این مطلب می‌باشند که اثبات نیابت عامه و ولایت مطلقه فقیه به‌عنوان منصب، از راه دلایلی که اصل ولایت فقیه را اثبات می‌کند، مشکل است؛ اما در خصوص اینکه تصدی امور عامه به‌ویژه در رابطه با اجرای احکام انتظامی اسلام در عصر غیبت وظیفه فقیه جامع شرایط و مبسوط می‌باشد مخالفتی نداشته؛ بلکه آنرا از ضروریات میدانند.^۲

دلایل اجمالی بر رد ولایت مقیده و اثبات ولایت مطلقه

علامه مصباح یزدی: ادله‌ای که برای اثبات اصل نظریه ولایت فقیه می‌آید، اقتضای اطلاق ولایت فقیه را دارد و مقتضای آن این است که همه اختیاراتی که برای امام معصوم علیه‌السلام به‌عنوان ولی امر جامعه اسلامی ثابت است، برای فقیه نیز ثابت است و ولی فقیه از این نظر هیچ حد و حصری ندارد؛ مگر آن‌که دلیلی ارائه شود که برخی اختیارات امام معصوم — علیه‌السلام — به ولی فقیه داده نشده است؛ مثل نظر برخی فقهای شیعه در خصوص جهاد ابتدایی که آن را از اختیارات خاص معصوم می‌دانند.^۳

آیت الله جوادی آملی: برهان ضرورت وجود ناظم و رهبر برای جامعه اسلامی و نیز از نیابت فقیه جامع شرایط از امام عصر در دوران غیبت آن حضرت، به‌خوبی روشن می‌گردد که ولی فقیه همه اختیارات پیامبر اکرم — صلی‌الله‌علیه‌وآله — و امامان — علیهم‌السلام — را در اداره جامعه داراست؛ زیرا او در غیبت امام زمان عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف، متولی دین است و باید اسلام را در همه ابعاد و احکام گوناگون اجتماعی اش اجرا نماید.^۴

۱. بیانات امام خامنه‌ای در دیدار اعضای مجلس خبرگان، ۱۷ / ۶ / ۱۳۹۰

۲. محمد هادی معرفت. حکومت اسلامی. ص ۱۲۱

۳. علامه مصباح یزدی. انتشارات موسسه امام خمینی (ره). ص ۱۰۴

۴. آیت الله جوادی آملی. ولایت فقیه. ۲۴۸.